

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

Arbetsterapeutiska interventioner för förbättrad livskvalitet bland äldre personer med demenssjukdom i särskilda boenden

En scoping review

HUVUDOMRÅDE: *Arbetsterapi*

FÖRFATTARE: *Hanna Vovk*

EXAMINATOR: *Inger Ahlstrand, Universitetslektor Jönköping University*

JÖNKÖPING *Oktober 2023*

Sammanfattning

Bakgrund: Demenssjukdom är en av Sveriges största folksjukdomar som är vanligast bland personer äldre än 65 år. Sjukdomen medför kognitiv nedsättning, påverkar talförmågan, tidsorienteringen samt påverkar en persons förmåga till aktivitetsutförande som har en direkt koppling till individens upplevda livskvalitet. Arbetsterapeutiska interventioner kan hjälpa till att möjliggöra aktiviterutförandet, förbättra eller bibehålla fysisk och social förmåga öka delaktigheten och bidra till förbättring i upplevd livskvalitet med hjälp av välanpassade interventioner. **Syfte:** Syftet med studien var att beskriva arbetsterapeutiska interventioner för äldre personer med demens i särskilda boenden och vilken påverkan dessa interventioner har haft på äldres livskvalitet. **Metod:** Designen för studien var en scoping review med datainsamling från de akademiska databaserna Cinahl, PubMed, Medline och Scopus och litteratur från Google Scholar som resulterade i sammanlagt nio artiklar som inkluderades i studien. Artiklarna analyserades med numerisk och tematisk analys. **Resultat:** Artiklarna presenterades från olika länder och designen varierade. Majoriteten utav studierna visar på en förbättrad livskvalitet, ökad delaktighet och engagemang samt förbättring i sociala färdigheter bland äldre personer med demenssjukdom på särskilda boenden. **Slutsats:** Arbetsterapeutiska interventioner för personer med demenssjukdom kan förbättra den upplevda livskvaliteten men det finns ytterligare behov av forskning inom området.

Nyckelord: Arbetsterapeut, Arbetsterapi, Demensboende, Interventioner, Livskvalitet, Särskilt boende.

Summary

Title: Occupational therapy interventions for improved quality of life among elderly people in dementia units in nursing homes. **Background:** Dementia is one of Sweden's biggest public diseases, most common in people older than 65. The disease causes cognitive impairment, affects the ability to speak, time orientation and an individual's ability to perform activities. All these symptoms are directly connected to the individual's perceived quality of life. Thus, occupational therapy interventions can help to enable the occupational performance, improve, or maintain physical and social ability and improve perceived quality of life with the help of well-adapted interventions. **Purpose:** The purpose of the study was to map and describe occupational therapy interventions in nursing homes regarding the impact these have on the quality of life of older people with dementia. **Method:** The study's design was a scoping review with data collection from the academic databases CINAHL, PubMed, Medline and Scopus and literature from Google Scholar which resulted in a total of nine articles included in the study. The articles were analyzed using numerical and thematic analysis. **Results:** The articles were presented from different countries, and the design varied. Most of the studies show an improved quality of life, increased participation and commitment, and improvements in social skills among older people with dementia in special housing. **Conclusion:** Occupational therapy interventions for people with dementia can improve the perceived quality of life but there is a need for further research in the area.

Keywords: Dementia care, Interventions, Occupational therapist, Occupational therapy, Quality of life.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Demenssjukdom och livskvalitet.....	1
Aktivitetsförmåga hos äldre med demens	2
Arbetsterapi för ökad livskvalitet på demensenheter	2
Syfte	4
Material och metod	4
Identifiera forskningsfrågan	4
Finna relevanta studier.....	5
Urval	5
Analys, sammanfattning och resultatrapport	6
Etiska överväganden.....	6
Resultat	7
Tematisk analys	7
Teknikunderstödd intervention.....	7
Kognitiv stimuleringsterapi	8
Aktivitetsbaserad intervention.....	9
Hundassisterad intervention	10
Diskussion	11
Metodologiska överväganden	12
Förslag på vidare forskning	13
Slutsatser	13
Referenser	15
Bilagor	19
Bilaga 1. Databasöversikt.....	19
Bilaga 2. Artikelöversikt.....	21

Inledning

Demenssjukdom är i dagsläget en av Sveriges största folksjukdomar som främst drabbar äldre personer som enligt UNHCR (2020), United Nations (UN) definieras som personer 65 år och äldre. Sjukdomen medför många svårigheter för äldre som påverkar deras livskvalitet på ett flertal olika sätt. Sjukdomen tar oftast ifrån personen tidigare roller, viktiga relationsband, förmågan till självständighet, delaktighet, aktivitetsutförande och självbestämmande vilket oftast är grundläggande aspekter som en god livskvalitet bygger på (Svenskt Demenscentrum, 2020). Eftersom upplevelsen av en god livskvalitet omfattar många olika aspekter i en persons liv, är det viktigt för arbetsterapeuter att fokusera på olika områden där personen själv upplever en brist eller problematik och komma med välanpassade interventioner som bland annat stimulerar den sociala och fysiska förmågan samt delaktigheten (Sveriges Arbetsterapeuter, 2014). En arbetsterapeuts arbete går oftast ut på att möjliggöra utförandet av meningsfulla aktiviteter och på så sätt öka personens självkänsla, välbefinnande och livskvalitet (Taylor et al., 2020).

En stor andel äldre behöver flytta till ett särskilt boende då de inte längre har kapaciteten till att klara av sin vardag självständigt. Detta är en stor förändring för personen, oavsett hur långt gången hen är i sin demenssjukdom, därmed finns det ett ökat behov av ett stöd från samhället och arbetsterapeuter som har kompetens i att skapa välfungerande vardag med fokus på förbättrad livskvalitet samt analysera de hinder som påverkar en persons aktivitetsutförande och möjliggör aktivitetens utförande för att stötta dessa äldre.

Bakgrund

Demenssjukdom och livskvalitet

I dagsläget beräknas 150 000 människor i Sverige vara drabbade av någon form av demenssjukdom (Svenskt Demenscentrum, 2021). Demens är inte ett naturligt åldrande. Sjukdomen innebär att celler i hjärnan gradvis förgås vilket medför en kognitiv nedsättning (Svenskt Demenscentrum, 2021). Sjukdomen medför ett antal olika följder för äldre personer som oftast innebär det en oförmåga till att utföra och initiera aktiviteter som en frisk människa i samma ålder klarar av utan större svårigheter. Theofilou (2013) anser det vara viktigt att bedöma livskvalitet hos personer som diagnostiserats någon form av demenssjukdom då det uppmärksammar det positiva tillståndet vid demens istället för att lägga fokus på brister i samband med sjukdomen.

Livskvalitet beskrivs av Cella (1994) som en subjektiv upplevelse som innefattar fysiskt, emotionellt och socialt välbefinnande. Författaren anser livskvalitet vara en betydelsefull del i varje persons liv och ville specifikt uppmärksamma det arbete som arbetsterapeuter utför för att gynna upplevelsen av en god livskvalitet bland målgruppen då en sjukdom som påverkar kognitionen påverkar även olika delar av en persons liv och hans uppskattning av tillfredsställelsen som livskvaliteten bygger på. Även behovet av att bo på särskilt boende (SÄBO), en behovsprövat boende enligt Socialtjänstlagen som kommunerna är skyldiga att erbjuda för äldre som är i behov av stöd, medför en generell minskning i god upplevelse av livskvalitet eftersom det bidrar till en minskning i social krets och förändringar i miljö som

påverkar en persons välbefinnande på ett negativt sätt, vilket enligt Theofilou (2013) oftast förknippas med livskvalitet i litteratur.

Aktivitetsförmåga hos äldre med demens

Ett flertal studier stödjer det faktum att begränsningar i aktivitetsförmåga och delaktighet påverkas i samband med en demenssjukdom. Nygård (2013) skriver i sin bok att när demensen fortskrider, skapas begränsningar i social interaktionsförmåga, aktivitetsutförande och deltagande i vardagliga aktiviteter. Nedsatt kognition bidrar även till en försämrad fysisk förmåga som skapar ett ständigt behov av stöd från någon i omgivningen. Personer med en demensdiagnos har oftast svårt att klara av aktiviteter i dagliga livet som förflyttningar, intag av föda och hygien (Amanius-Björlin et al., 2004). Alla dessa delar har en direkt påverkan på hur äldre personer upplever sin livskvalitet.

Taylor et al. (2020) skriver att miljön som en person lever i har en stor inverkan på dess möjlighet till aktivitetsutförande. Trots en vanlig förekomst av ovilja till att lämna sin egen bostad, kan ett särskilt boende på många sätt vara stödjande och genom ett interprofessionellt samarbete minska de utmaningar och begränsningar som personen med demenssjukdom kan stöta på. Om en individ saknar de färdigheter som krävs för att klara av en specifik miljö och de aktiviteter som ska genomföras där, krävs det stöd och ständigt närvarande personal som kan vägleda och stötta personen.

Arbetsterapi för ökad livskvalitet på särskilt boende

I studien av Logston et al. (2007) beskrivs de faktorer som har en påverkan på livskvaliteten för äldre personer med demens. Det som har rapporterats in av personerna själva är bland annat att delaktigheten och engagemanget i meningsfulla aktiviteter, fysisk rörlighet och hälsa samt förmågan att utföra dagliga aktiviteter har en direkt påverkan på livskvaliteten.

Arbetsterapeuter och arbetsterapin har en viktig roll i att hjälpa äldre på demensenheter att öka delaktighet, främja aktivitetsutförandet och underlätta i vardagliga aktiviteter. Arbetsterapeutens arbete är klientcentrerat och fokuserar på personens behov och önskemål samt bidrar till ökade möjlighet till att bibehålla fysiska och psykiska färdigheter och förmågor (Gitlin, 2000).

Eftersom det ibland kan vara utmanande för klienten att uppfatta instruktioner eller förstå vad som krävs, kan arbetsterapeuten samarbeta med omvårdnadspersonal som är en viktigt resurs för en arbetsterapeut vid arbete med äldre på demensenheter. Det kan i många fall vara tryggare och enklare för klienten att förstå och ta till sig information från någon som de känner igen och någon som känner dem väl.

Arbetsterapeuter kan i sitt arbete med personer som har drabbats av en demenssjukdom utgå ifrån Occupational Therapy Intervention Process Modell (OTIPM) som är en processmodell som skapar struktur och därmed underlättar vid bedömning och interventionsval.

Fisher och Marterella (2019) beskriver att processmodellen uppmuntrar ett steg för steg, aktivitetscentrerat resonemang som bygger på tre grundläggande övertygelser, att arbetsterapeuter ser individen som en aktiv varelse som kan ha svårigheter i aktivitetsutförandet, inser vikten av möjlighet till aktivitet samt strävar efter att fokusera på och använda aktivitet i alla faser i sitt arbete med klienten.

Eftersom processmodellen understödjer ett true Top-Down perspektiv, börjar arbetsterapeuten från en bred till en smal syn på vem klienten är, dess önskemål, information kring aktivitet, delaktighet och klientens egen uppfattning kring styrkor och svagheter. Detta hjälper till vid fastställning av aktiviteter som klienten vill prioritera (Fisher & Marterella, 2019). I detta steg kan arbetsterapeuten ta hjälp utav personal, om svårigheter i kommunikation med klienten uppstår. Därefter kan arbetsterapeuten övergå till att observera klienten i de aktiviteter som hen själv har skattat vara utmanande eller som ansvarig personalgrupp har upptäckt.

Model of Human Occupation (MOHO) beskriver tre olika huvudområden: hur och varför personen utför en aktivitet, miljöns påverkan på aktivitetsutförandet och aktivitet utifrån delaktighet, utförandekapacitet och förmåga. Vid sjukdom som demenssjukdom, förändras meningsfulla vanorna och rollerna i livet samtidigt som sjukdomen också påverkar aktivitetsutförandet vilket kan leda till minskad upplevelse av livskvalitet (Taylor, 2020).

MOHO beskriver hur aktiviteter struktureras och anpassas utifrån förändringar som bland annat sker i samband med en sjukdom eller miljöförändringar. Modellen tar även upp betydelsen av att känna möjlighet till ett självbestämmande. Förlust av olika förmågor påverkar känslan av effektivitet och medför negativa upplevelser för individen (Taylor et al., 2020).

Taylor et al. (2020) skriver även om intressemonster som är unika för varje individ. Att genomföra aktiviteter som känns meningsfulla och roliga, medför en drivkraft och motivation till dess utförande. Därmed behöver interventionerna ideellt vara anpassade utefter intresse hos deltagarna då demenssjukdomen kan ta ifrån motivation till utförande av aktiviteter.

Utförandekapacitet är också ett viktigt begrepp i MOHO som innefattar personens fysiska och mentala förmågor. Dessa kan exempelvis innebära kommunikations- och interaktionsfärdigheter som fysisk kommunikation, informationsutbyte, uttrycka sig i tal samt samarbete med andra. Detta är något äldre personer med demens kan uppleva som utmanande. MOHO nämner att interaktion med omgivningen är viktig för aktivitetsutförandet (Kielhofner, 2012). Därmed kan man som arbetsterapeut lägga fokus på kommunikation för att stödja aktivitetsutförandet för äldre med demenssjukdom.

Vid sökning av data fann författaren att det finns många studier kring arbetsterapeutiska insatser för äldre med demenssjukdom men ett begränsat antal vetenskapliga studier som beskriver arbetsterapeutiska interventioner för målgruppen i särskilda boenden. Därmed är det aktuellt med denna litteraturöversikt att finna välfungerande strategier och interventioner som kan hjälpa populationen att förbättra sin livskvalitet.

Författaren önskade att kartlägga tidigare studier, vilka interventioner som har använts samt vilken påverkan dessa har haft på livskvalitet eller andra viktiga upplevelser som delaktighet och välbefinnande som i enlighet med Logston et al. (2007) också har en tydlig påverkan på livskvalitet.

Respektive studie kan innebära ökad kunskap och förståelse för sjukdomen bland arbetsterapeuter som arbetar på demensenheter i särskilda boenden. Det kan skapa fler idéer och vägledning vid val av intervention där man antingen kan använda sig utav någon åtgärd beskriven i studien eller avstå från att använda den beroende på vilket resultat den har visat för individerna och vad målet med interventionen är.

En ökad kunskap bland arbetsterapeuter och vårdpersonal påverkar kvaliteten av de insatser som vi erbjuder för äldre personer. Det leder till en förbättring i målgruppens livskvalitet när arbetsterapeuter erbjuder välfungerande strategier och ett välorganiserat samarbete där alla är

insatta i planen och arbetar för samma mål. Detta leder även till ett mer angenämt åldrande för denna utsatta grupp och ett samhälle med äldre personer på särskilda boenden som upplever en ökad livskvalitet.

Syfte

Syftet med studien var att beskriva arbetsterapeutiska interventioner för äldre personer med demens i särskilda boenden och vilken påverkan dessa interventioner har haft på äldres livskvalitet.

Material och metod

Författaren valde att genomföra en scoping review. Studien innefattar vetenskapliga artiklar med fokus på arbetsterapeutiska interventioner för personer med demens på särskilt boende. Studien omfattar artiklar med både kvalitativ och kvantitativ ansats vilket kan styrkas med intentionen att skapa en övergripande bild av arbetsterapeutiska insatser och dess påverkan på livskvalitet för den valda gruppen.

Arksey och O'Malley (2005) skriver att en scoping review ger möjlighet till en bred litteraturöversikt inom ett utvalt område samt beskriver att syftet med en scoping review är att undersöka tidigare forskning, kartlägga utbudet, sammanfatta forskningsresultat och finna eventuella forskningsluckor (Arksey & O'Malley, 2005).

En modell bestående av fem steg framtagen av Arksey och O'Malley (2005) samt Levac et al. (2010) som förtydligat stegen i modellen användes för identifiering av relevant litteratur. Ramverkets steg är att identifiera forskningsfråga, finna relevanta studier, genomföra ett urval, sammanställa och analysera data samt sammanfatta och rapportera resultatet. Val av metod kan styrkas av önskan om att få en djupare förståelse kring aktuellt kunskapsområde samt tolka och beskriva arbetsterapeutiska interventioner och dess påverkan på demenspatienters livskvalitet på ett särskilt boende.

Identifiera forskningsfrågan

Steg ett i Arksey & O'Malley modell (2005) handlar om att identifiera forskningsfrågan. Författaren har i denna studie använt sig utav ramverket PCC där P står för population och är äldre personer med demens, C är concept som i studien är arbetsterapeutiska interventioner inriktade på livskvalitet och C context vilket är särskilt boende (Munn et al., 2018).

Ramverket användes för att underlätta vid formulering och skapande av strategier i sökningen samt för att konstruera tydliga och meningsfulla mål och behörighetskriterier i en omfattande granskning (Pollock et al., 2023).

Författaren skapade två frågeställningar i syftet att underlätta för att på ett mer detaljerat sätt besvara studiens syfte.

- Vilka arbetsterapeutiska interventioner för äldre personer med demens som bor på särskilt boende finns beskrivna?
- Vilket resultat har interventionerna visat för målgruppens livskvalitet?

Finna relevanta studier

I steg två identifierades studier som är relevanta för det valda området (Arksey & O'Malley, 2005). Litteratursökningar genomfördes av författaren i flera databaser som finns tillgängliga på Jönköpings högskolebibliotek samt i Google Scholar. De databaser som användes i studien var Cinahl, Medline, PubMed och Scopus. Alla databaser är specifikt anpassade för arbetsterapi, medicin, samhällsvetenskap och omvårdnad.

Grå litteratur finns med i respektive studie som ett komplement till de vetenskapliga artiklar som inkluderades då grå litteratur kan ge en annan inblick i ämnet och beskriva området ur andra perspektiv (Karolinska Institutet, 2023).

Sökord som användes i angivna databaser var: Nursing homes or care homes or long-term care or residential care or aged care facility, dementia or Alzheimers "occupational therapy" or "Occupational therapist" or "ot", interventions or strategies or best practices och quality of life. Booleska söktermer som "OR" och "AND" användes av författaren vid sökning av artiklar. Enligt Kristensson (2014) används termen "AND" för kombination av olika sökord, medan "OR" används för att finna ett flertal närliggande begrepp.

Vid sökning av litteratur i Google Scholar genomfördes en avancerad sökning med sökorden: occupational therapy, nursing homes, dementia, quality of life and interventions.

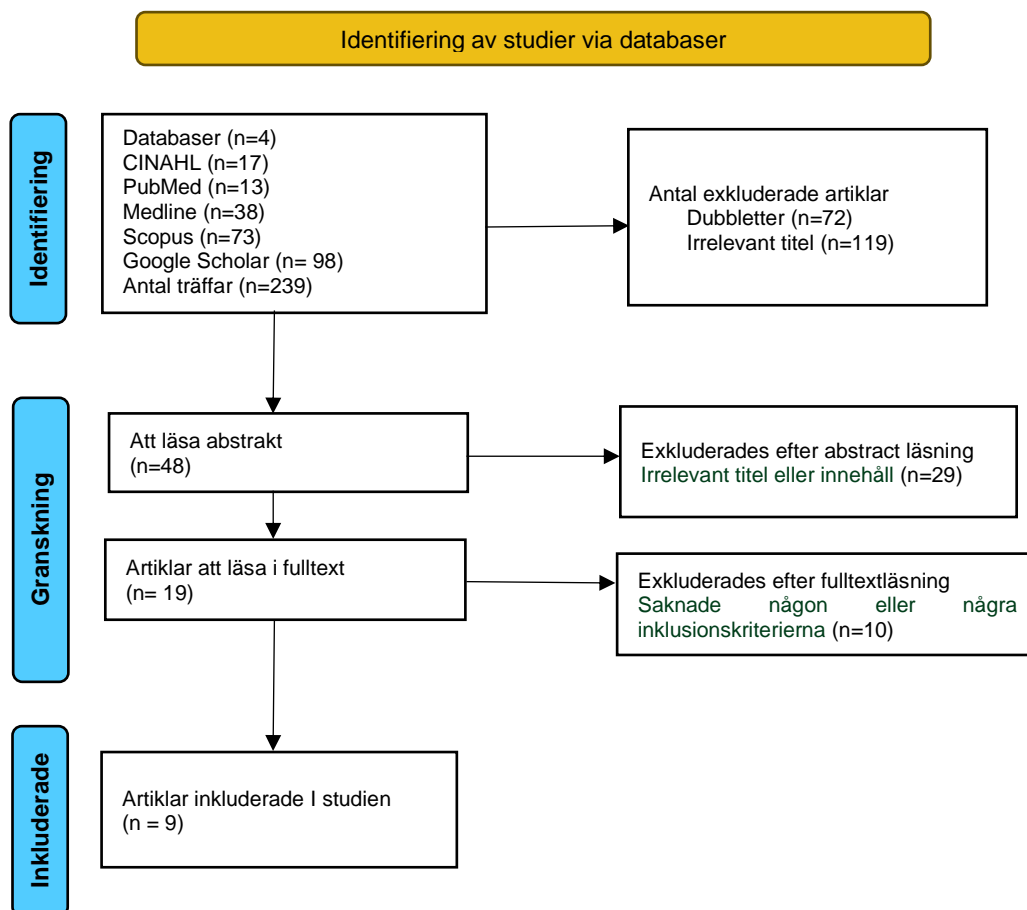
Urval

Steg tre innebär att ett urval ska genomföras. Levac et al. (2010) rekommenderar att en bred forskningsfråga definieras och kombineras med ett tydligt formulerat undersökningsområde som omfattar begreppsdefinition, målgrupp och hälsoreultat för att skapa en effektiv sökstrategi. Ett urval utförs med hjälp av inklusionskriterier för uteslutande av de studier som inte var relevanta för syftet och frågeställningar.

Inklusionskriterierna var äldre personer 65 år och uppåt, demens, arbetsterapi, och deltagare bosatta i särskilt boende samt studier publicerade 2008–2023 för att inkluderas i studien. Inga geografiska begränsningar sattes för att få ett så brett sökresultat som möjligt. Studier som inte innehöll någon form av arbetsterapeutisk intervention eller handlade om äldre med demensdiagnos som bor i enskilt boende, exkluderades.

Sammanlagt granskades 48 vetenskapliga artiklar ur högskolans databaser och artiklar ur Google Scholar abstrakt och nio artiklar inkluderades i studiens resultat då dessa besvarade studiens syfte samt lämpade sig till de inklusionskriterier som var satta av författaren.

Urvalet presenteras i ett PRISMA Flödesdiagram (figur 1)

Figur 1. Prisma flödesdiagram för datainsamling

Sammanställning av data

I **steg fyra** av Arksey och O'Malley (2005) modell har relevant information från de studier som inkluderats, kartlagts. Informationen redovisas genom en artikelöversikt där författare, publikationsår, studiens design och syfte, åtgärder, resultat, deltagare, om studierna kommer att vara i olika kontexter och deltagarnas åldersspridning har tagits med (Arksey & O'Malley, 2005), (se Bilaga 2).

Analys, sammanfattning och resultatrapport

Det sista steget i ramverket, **steg fem**, är analys, som enligt Levac et al. (2010) är det viktigaste steget i studien. Levac et al. (2010) skriver att analysen ska innehålla en beskrivande numerisk sammanfattning och en tematisk analys. Den numeriska analysen har genomförts avseende omfattning, karaktär och fördelning av de studierna som har ingått i granskningen (Arksey & O'Malley, 2005). Resultatet som besvarar frågeställningarna har sammanställts i en tematisk analys (Levac et al. 2010).

Etiska överväganden

Som forskare har man ett etiskt ansvar eftersom människor deltar i studierna. Därmed har författaren tagit del av forskning som håller en god kvalitet samt följer föreskrifter och regler.

Enligt Suri (2020) finns det sällan behov av att söka etiskt godkännande för en scoping review samt att det inte finns etiska riktlinjer för denna typ av studie. Oaktat behovet av ett etiskt godkännande saknas, skriver Forsberg och Wengström (2015) om vikten av att välja studier som har ett etiskt godkännande från en kommitté. Detta innebär att författaren har enbart inkluderat de artiklar och annan litteratur i studien som är etiskt godkända eller har ett välformulerat etiskt övervägande om etiskt godkännande saknades.

Det var även viktigt för författaren att skapa ett välstrukturerat arbete, vilket innebär att samtliga delar som insamling av data, tabeller, översikter och andra delar som innehåller information av värde, skall vara enkla för läsaren att lokalisera. Vid analys av studier hade författaren i åtanke att inte förändra andras forskning till sin fördel, då detta kan ses som etiskt inkorrekt. Det är även fel att redovisa enbart de delar i studier som gynnar det egna arbetet och på så sätt stödjer syftet och frågeställningarna (Forsberg & Wengström, 2015) vilket författaren också har tagit hänsyn till.

Resultat

I studien inkluderades nio artiklar, fyra av dessa ur högskolans databaser och fem från Google Scholar. Studierna utgör data som analyserades och redovisas i denna scoping review. Alla artiklar besvarar syftet och frågeställningarna och möter de satta inklusionskriterierna. Samtliga artiklar var publicerade mellan år 2008–2023, åtta av nio är peer reviewed, alla är skrivna på engelska och genomfördes i olika länder: Sverige (n=2), Irland (n=1), USA (n=1), England (n=1), Australien (n=1) och Taiwan (n=1), Japan (n=1) och Indien (n= 1).

Totalt antal deltagare i studierna utgjorde 510 personer och samtliga var bosatta på särskilt boende. Åldersvariationen på deltagarna i studierna var 65–90 år. Båda könen representerade i samtliga studier. Studiernas design varierade, en kvasiexperimentell design (Zarit et al., 2021), två prospektiva kohortstudier (Streater, et al., 2016; Liang et al., 2017), en studie med mixad metod design (Gustafsson et al., 2015) två randomiserade kontrollerade studier (Jayaratnam et al., 2008; Coen et al., 2011), en kvasiexperimentell forskningsdesign (Nordgren & Engström, 2014), tvärsnittsstudie (Sakamoto et al., 2013), och en experimentell kontrollgruppsdesign (Kumar et al., 2014).

För artikelöversikt se bilaga 2.

Tematisk analys

Resultatet av den tematiska analysen har genomförts utifrån författarens frågeställningar och kommer att presenteras med följande rubriker: teknikunderstödd intervention, kognitiv stimuleringsterapi, aktivitetsbaserad intervention och hundassisterad intervention.

Teknikunderstödd intervention

Interventioner med hjälp utav teknik beskrivs i två utav de nio utvalda studierna (Zarit et al., 2021; Gustafsson et al., 2015).

Zarit et al. (2021) beskriver i sin studie hur iN2L (its never too late) tekniken som är en multifunktionell, interaktiv teknikplattform designad för äldre personer med demens och annan kognitiv nedsättning, användes för att främja kommunikationen mellan patienter och fysio- och arbetsterapeuter. Deltagarna fick dagliga arbetsterapi- och sjukgymnastiksessioner med

behandling i form av Treatment as usual (TAU) på en plats och iN2L på den andra platsen. Arbetsterapeuter identifierade patientens egna intressen och preferenser för att hjälpa till att skapa interventioner som hjälper personer att nå sina mål och som stödjer rörelse och aktivitetsutförandet.

Upplevelserna och delaktigheten i aktiviteter mättes med hjälp av Pittsburgh rehabilitation participation scale (PRPS) (Zarit et al. 2021). Även andra mätinstrument i form av *Functional Independence Measure*, *the Barthel Index* och *Brief Alzheimer Screen* (BAS) för att mäta och redogöra för självständighet, graden av kognitiv nedsättning samt funktionsnedsättningens grad och dess förändringar, användes i studien.

Studien visade att iN2L-systemet främjar delaktighet på många olika sätt samt att måluppfyllelsen och engagemang under behandlingens gång var signifikant högre för deltagare i iN2L-behandlingen än TAU (Zarit et al., 2021).

Studien av Gustafsson et al. (2015) undersökte också nyttan av att använda en kattrobot för att utforska reaktioner hos äldre personer med demens samt anhöriga och vårdgivares erfarenheter (Gustafsson et al., 2015).

Interventionen delades in i 2 faser, fas A och B. Fas A var en 3-veckors inledandning med nio Quality of Life in Late-Stage Dementia scale (QUALID) och Cohen–Mansfield Agitation Inventory instrument (CMAI), (Gustafsson et al., 2015) refererat till (Weiner et al., 2000; Cohen-Mansfield, 1986). Även ett bedömningsinstrument för utvärdering av agitation CMAI användes under studiens gång.

I fas B utfördes en 7-veckors long intervention med 1 vecka introduktion av deltagare och vårdgivare till JustoCat kattroboten av en specialutbildad arbetsterapeut. Interventionen inkluderade därefter aktiviteter kopplade till engagemang, social interaktion mellan deltagare och vårdgivare genom att klappa och hålla robotkatten och emotionell respons på JustoCat (Gustafsson et al., 2015).

Studien visade att robotkatten skapade lugn, ökad delaktighet i aktivitet samt var anledningen till att en person återfick sin talförmåga (Gustafsson et al., 2015). Enbart en av deltagarna upplevde oro i samband med interventionen, eftersom ansvaret att ta hand om katten var för stort. Gustafsson et al. (2015) skriver även att resultaten från QUALID-skalan indikerar förbättring i livskvalitet för alla fyra deltagare.

Kognitiv stimuleringsterapi

Intervention i form av kognitiv stimulationsterapi beskrevs i två utav nio studier (Streater et al., 2016; Coen et al., 2011).

Studien av Streater et al. (2016) utfördes som en del av ett program som undersökte kognitiv stimulationsterapi i verkliga miljöer. Studien mätte kognition och livskvalitet för 89 personer med demens (Streater et al., 2016). Dessa personer fick kognitiv stimuleringsterapi och ett underhållsprogram som en del av sin vanliga vård. Arbetsterapeuter och vårdpersonal utgjorde personalen. MMSE för mätning av kognition samt QoL-AD för bedömning av livskvalitet användes i studien, (Streater et al., 2016).

Resultatet visade en tydlig förbättring i kognition samtidigt som livskvaliteten förblev oförändrad (Streater et al., 2016).

Även Coen et al., (2011) ville undersöka om kognitiv stimulansterapi (CST) var fördelaktig för deltagarna i termer av kognition och livskvalitet. Deltagarna rekryterades tre särskilda boenden

i Irland och tilldelades slumpmässigt en CST-grupp eller en kontrollgrupp som fortsatte att delta i rutinaktiviteter. Deltagarna i grupperna förblev aktiva i aktivitetsprogram som de normalt deltog i och som utfördes av arbetsterapeuter, sjukgymnaster, logopedier och språkterapeuter (Coen et al., 2011).

CST bestod av 14, 45 minuterspass som genomfördes 2 gånger i veckan under 7 veckor. CST genomfördes i grupp med 5 personer för förbättring av sociala förmågor, självförtroende, motivation och delaktighet. Coen et al. (2011) skriver att kognitionen tränades genom att spela ordspel, känna igen kända personer och diskutera relevanta ämnen och mycket mer. I två boenden genomfördes interventionen av arbetsterapeuter och i den tredje ansvarade verksamhetssamordnaren för genomförandet av CST (Coen et al., 2011).

MMSE användes för bedömning av kognition. För bedömningen av depression användes Geriatric Depression Scale och kognition bedömdes med Alzheimers Disease Assessment Scale (ADAS-Cog). QoL-AD användes för att mäta deltagarnas livskvalitet. Även andra tester som Clifton Assessment Procedures for the Elderly – Behavioral Rating Scale (CAPE-BRS), Clinical Dementia Rating scale (CDR) och Rating Anxiety in Dementia (RAID) utfördes av en psykolog och en arbetsterapeut (Coen et al., 2011).

Coen et al. (2011) skriver att vid jämförelse mellan gruppen innan och efter intervention, visade CST-gruppen en avsevärd förbättring i kognition samtidigt som ingen signifikant ökning av QoL-AD uppmärksammades. Studiens resultat visar att CST har en positiv påverkan på äldre personer med demens. Gruppledarens analys av deltagarnas kommunikation, njutning och humör förbättrades från första till sista sessionen (Coen et al., 2011).

Aktivitesbaserad intervention

Aktivitesbaserad intervention beskrivs i fyra utav de nio inkluderade studierna (Jayaratnam et al., 2008; Linag et al., 2017; Sakamoto et al., 2013; Kumar et al., 2014).

I en studie från Japan skriven av Jayaratnam et al. (2008) beskrivs intervention i form av medicinering i samverkan med arbetsterapeutiska insatser. Deltagarna delades in i två grupper där ena gruppen enbart fick medicinen Donepezil som lindrar demenssjukdomen och andra gruppen fick Donepezil tillsammans med psykosocial intervention som bestod utav traditionella japanska blomsterarrangemang, matlagning samt utförande av gammal japansk kalligrafi. Interventionsperioden var 40 sessioner under 12 månader. Aktiviteterna anpassades specifikt utefter varje persons intressen och erfarenheter och leddes av arbetsterapeut och sjuksköterska (Jayaratnam et al., 2008).

MMSE användes i studien för att bedöma kognitionen före och efter interventionen och QOL-AD användes vid utvärdering av livskvalitet. Jayaratnam et al. (2008) skriver att QOL-mått i kombination av Donepezil och psykosocial intervention visade en positiv effekt när jämfört med endast Donepezil. Detta då Donepezil hjälpte med uppmärksamheten samtidigt som deltagarnas bevarade funktioner stimulerades av psykosociala interventioner, vilket ledde till en ökning av deras QOL (Jayaratnam et al., 2008).

I Liangs et al. (2017) studie intervjuades de boende på Jia-Li Veteranhem två gånger i veckan av sjukgymnast och arbetsterapeut för att ordineras sjukgymnastik och arbetsterapi och för upplägg av de dagliga aktivitetsprogrammen som genomfördes av vårdpersonal och sjuksköterskor. Interventionen inkluderade bland annat dansterapi, musikterapi, konstterapi,

sinnesterapi, trädgårdsterapi, hantverk, rekreationsterapi och fysisk aktivitetsterapi (Liang et al., 2012).

I studien genomfördes en omfattande geriatrisk bedömning (CGA) och mätningar utfördes med hjälp av Barthel Index (BI) som utvärderade Activities of Daily Living samt den kinesiska versionen av Mini-Mental State Examination (MMSE) för utvärdering av kognitiv funktion (Liang et al., 2012).

Resultatet visade att interventionen bidrog till en kraftig minskning i nedsättning av kognition och fysisk funktion för äldre personer med mild till måttlig demens (Liang et al., 2012).

I studien av Sakamoto et al. (2013) delades 39 deltagare upp i tre grupper. En grupp med ingen intervention, en passiv musikinterventionsgrupp och en interaktiv musikgrupp.

Interventionen bestod av 10 sessioner sammanlagt, där varje intervention utfördes under 30 min 1 gång i veckan under 10 veckor. Valet av musik baserades på deltagarnas beteende samt intervjuer med deltagarna och anhöriga. Därmed var musiken specialanpassad och skapade positiva känslor hos personerna (Sakamoto et al., 2013).

Deltagarna i gruppen utan intervention spenderade tid med personal i sitt rum, inget avvikande från normen. Deltagare i den passiva gruppen lyssnade på musik på en CD-spelare och den interaktiva gruppen lyssnade på musik samtidigt som de deltog i interaktiva aktiviteter som dans och sång under handledning av arbetsterapeuter, musikerterapeuter och eller sjuksköterskor (Sakamoto et al., 2013).

Enligt Sakamoto et al. (2013) tyder resultaten på att både den passiva och interaktiva musikinterventionen minskade stress och skapar lugn hos äldre personer med svår demens. Studien visade även en minskning i Beteendemässiga och psykiska symptom vid demens (BPSD) (Sakamoto et al., 2013). Sakamoto et al. (2013) skriver att BPSD är känt för att vara direkt kopplat till äldres livskvalitet och refererar till (Katona et al., 2007; Cerejeira et al., 2012). Kumar et al. (2014) genomförde en studie där 77 äldre personer med demenssjukdom delades in i två grupper, en experimentell grupp där arbetsterapeutisk intervention (OTP) genomfördes tillsammans med vanlig för deltagarna medicinsk behandling och en kontrollgrupp som enbart fick medicinsk behandling.

OTP utvecklades efter en pilotstudie i Memory Clinic och inkluderade 10 behandlingstillfällen, 70 minuter långa, som genomfördes under 5 veckor. Interventionen leddes av en arbetsterapeut. Kumar et al. (2014) skriver att varje session innehöll 10 minuter avslappning där deltagarna skulle spänna och slappna av i olika muskler, 10 min fysiska övningar, 15 minuter personlig kroppsvård och hushållsuppgifter, 20 minuter kognitiv träning i form av läsning, pussel, lerbärgsaktivitet och neurobisk träning som att borsta tändarna med icke-dominant hand och sedan 10 minuter fritidsaktiviteter där rekreativa aktiviteter kunde utföras med andra aktiviteter som hushållssysslor eller arbete.

Enligt Kumar et al. (2014) medför arbetsterapeutiska interventionen en förbättrad livskvalitet bland äldre patienter med mild till måttlig demens enligt resultatet WHOQOL BREF-skalan.

Hundassisterad intervention

En studie beskrev hundassisterad intervention för äldre personer med demenssjukdom där studien genomfördes på åtta äldreboenden i Sverige. 20 personer placerades i interventionsgruppen och 13 i kontrollgruppen (Nordgren & Engström, 2014).

Cohen-Mansfield Agitation Inventory (CMAI) och Multi-Dimensional Dementia Assessment Scale (MDDAS) användes för bedömning av den hundassisterade interventionen och mätte psykologiska symptom samt förändring i beteende hos deltagare. Skillnaden i grupperna över tid undersöktes med hjälp av Mann-Whitney U-testet och Wilcoxon's rangsummetest (Nordgren & Engström, 2014).

Bakgrundsdata för alla deltagare samlades genom MMSE och BPSD som genomfördes i början, mitten och i slutet av interventionen samt 3-6 månader efter avslutad hundassisterad intervention (DAI).

Interventionen omfattade 10 sessioner, 1–2 gånger i veckan, 45–60 minuter långa. Hundtränare tog med sig hunden till deltagarens lägenhet och utförde sessionen enligt planen skriven av en arbetsterapeut. I sessionen ingick presentation av hunden, uppmuntran till kommunikation samt bekräftelse av deltagarens känslor (Nordgren & Engström, 2014).

Inga generella slutsatser kan dras utifrån studiens resultat. Däremot föreslår Nordgren & Engström (2014) att interventionen kan vara ett komplement till farmakologisk behandling och påstår att trots mätbara effekter saknas, kan hundassisterad intervention bidra med meningsfullhet, välbefinnande och social gemenskap som är viktiga för upplevelsen av god livskvalitet (Nordgren & Engström, 2014).

Diskussion

De inkluderade studierna visade förbättring i äldre personers delaktighet och kommunikation samt en ökad upplevelse av tillfredsställelse och välbefinnande (Zarit et al., 2021; Gustafsson et al., 2015; Coen et al., 2011; Sakamoto et al., 2013). Trots att två studier enbart visade en förbättring i kognition och fysisk funktion (Streater et al., 2016; Liang et al., 2012) resulterade de flesta studierna i att interventionerna bidrog till en förbättring i livskvalitet för äldre personer med demenssjukdom (Nordgren & Engström, 2014; Kumar et al., 2014; Sakamoto et al., 2013; Jayaratnam et al., 2008; Gustafsson et al., 2015).

Studierna undersökte delaktighet, kognition, fysisk funktion, tillfredsställelse och välbefinnande (Zarit et al., 2021; Gustafsson et al., 2015; Coen et al., 2011; Sakamoto et al., 2013; Streater et al., 2016; Liang et al., 2012). Resultatet i min studie visade att dessa olika delar tillsammans utgör en grund för upplevelse av god livskvalitet. Resultatet i respektive studie visar även att det finns ett flertal olika arbetsterapeutiska interventioner som kan användas för äldre personer med demenssjukdom för att gynna deras upplevelse av livskvalitet på särskilt boende genom att kartlägga och sammanställa resultatet från interventioner som finns beskrivna i de inkluderade studierna.

Musikterapi och terapi i form av dans, konst, hantverk som är beskrivet i studierna (Liang et al., 2012; Kumar et al., 2014; Sakamoto et al., 2013) kan vara en värdefull intervention för bättre livskvalitet bland äldre personer med demens på särskilda boenden. Sakamoto et al. (2013) skriver att minskningen i BPSD i grupperna efter genomförandet av musikterapi försvann några veckor efter interventionsperioden. Detta kan vara en anledning för arbetsterapeuter att införa musikterapi i verksamheter som särskilda boende för att behålla den goda effekten som interventionen medför.

Även studien med hundassisterad intervention beskriver att det är ett effektivt sätt att skapa en god självkänsla och välbefinnande som är viktiga för livskvaliteten (Nordgren & Engström, 2014). Det finns ett behov av utökningen av djurassisterade interventioner för en förbättring i äldre personers livskvalitet. Som Nordgren & Enström (2014) skriver, ger vältränade hundar oftast många positiva upplevelser.

Teknikunderstödda interventioner är aktuella i dagens samhälle. Detta beskrivs i studierna av Gustafsson et al. (2015) och Zarit et al. (2021) där interventioner i form av kattrobot respektive iN2L-tekniken, en multifunktionell, interaktiv teknikplattform designad för äldre personer med demenssjukdom används som intervention. Dessa studier visade goda resultat i relation till delaktighet och förbättrad livskvalitet. Frennert et al. (2021) skriver att det ständigt sker en utveckling i teknik som kan underlätta kommunikationen för äldre personer med demens som enligt Taylor et al. (2020) är en viktig del i att öka individens delaktighet och engagemang.

Aktiviteter som utmanar kognitionen stärker hjärnans funktioner och minskar den kognitiva nedsättningen vid demenssjukdom (Cheng, 2016). Konst och hantverk är ett exempel på meningsfulla aktiviteter som är kognitivt krävande och kan vara lämpliga för äldre personer med lindrig till måttlig demens (Regier et al., 2016). Även musik kan användas som terapi eftersom den kan skapa positiva känslor hos äldre personer med demens (Biard & Samson, 2015). Biard & Samson (2015) skriver att deltagandet i aktiviteter som involverar musik eller sång har visat en förbättring i humör, kognitiva funktioner och beteende hos personer med demenssjukdom. Även Model of Human Occupation beskriver nyttan med att följa en individs intresse-mönster för att se en positiv effekt av interventioner (Taylor et al., 2020).

För att behålla aktivitetens meningsfullhet är det viktigt att dessa inte är kränkande för individen samt att de är anpassade utefter personens förutsättningar och utförandekapacitet (Kielhofner, 2012). Aktiviteter med ökat krav på en problemlösningsförmåga är mer anpassade för individer med mild demens däremot kan även personer med svår demens involveras i aktiviteter som sortering och manipulering av föremål (Regier et al., 2016). Detta visar att det finns möjlighet för personer med olika grad av kognitiv nedsättning att delta och engagera sig i aktivitetsutförandet.

Metodologiska överväganden

Enligt Karolinska Institutet (2023), har scoping review en bredare problemformulering medan SBU (2020) skriver att ska en systematisk litteraturstudie ska uppfylla höga krav på tillförlitlighet samt formulera en tydligt formulerad och avgränsad fråga. Valet av scoping review som metod motiveras med förhoppningen att skapa en bredare bild kring området.

Författaren har följt de fem stegen i Arksey & O'Malley (2005) ramverk som ger en systematisk arbetsgång och därmed ökat kvaliteten och tillförlitligheten på resultatet. Stegen har dokumenterats i text, tabeller och bilagor för att underlätta vid läsning samt för läsarna att på ett enkelt sätt kunna lokalisera viktig och sammanfattad information.

I studien inkluderades både peer reviewed artiklar som är vetenskapligt granskade och även grå litteratur. Detta kan medföra en viss brist i studien då Bonato (2018) beskriver grå litteratur som ovetenskapligt. Det kan vara statliga rapporter, tidskrifter eller avhandlingar som inte är peer reviewed. Att använda grå litteratur i studien kan därmed minska studiens trovärdighet.

Trots detta är grå litteratur ett viktigt komplement om det inte finns tillräckligt med relevant information på andra ställen. Det kan även ge andra synvinklar och användas för att diskutera ett ämne ur ett bredare perspektiv (Karolinska Institutet, 2023). Eftersom syftet var relativt specifikt och författaren inte fann tillräckligt med vetenskapligt granskade artiklar, inkluderades grå litteratur.

Sökningarna i högskolans databaser och i Google Scholar gav sammanlagt ett stort antal träffar men en stor andel av artiklar och litteratur valdes bort då dessa inte besvarade syftet och frågeställningarna. Detta kan ha haft en viss påverkan på resultatet då det finns möjlighet att artiklar som är väsentliga har missats. Det kan även bero på att alla artiklar var skrivna på engelska och författaren kan ha missuppfattat eller tolkat information fel. Egger et al. (1997) skriver att forskare oftast väljer att skriva på engelska och därmed dominerar språket inom medicinsk forskning. Att endast läsa forskning på engelska kan därmed leda till bias, som enligt SBU (u.å.) är en avsiktlig eller oavsiktlig justering i studien.

Även de sökord som användes och uteslöts kan ha påverkat resultatets verifierbarhet eftersom det finns en hel del ord med samma betydelse men beskrivna på olika sätt, som särskilda boenden eller nursing homes på engelska. Studiens svaghet kan även vara att urvalet genomfördes enbart av författaren. Detta eftersom enskilt arbete kan medföra att relevanta studier eller viktig information har missats.

Publikationsåren har begränsats till 2008–2023 vilket kan ses som ett stort spann. Författarens begränsningar av publikationsår kan förklaras med förhoppningen om att få ett större antal träffar. Trots detta har alla studier en god giltighet.

Databaserna som användes var CINHALL, PubMed, Medline och Scopus, som är välanpassade för forskning inom hälso- och sjukvård. Sökprocessen har redovisats i form av bilagor och text. Detta för att skapa struktur, tydlighet samt underlätta för utomstående personer vid läsning. Datainsamlingen och dataanalysen presenteras i ett flödesdiagram (figur 1) samt i en databasöversikt (bilaga 1). Detta stärker verifierbarheten enligt Kristensson (2014).

Studierna som inkluderades har en stor geografisk spridning. Detta kan innebära både positiva och negativa konsekvenser för studien. En stor geografisk spridning ger en större bredd, fler studier och olika synvinklar. Samtidigt kan den kulturella aspekten medföra vissa svårigheter då det finns länder där synen på aktivitet, familjens roll, socioekonomiska faktorer och arbetsterapi skiljer sig från Sverige. Även synen på demenssjukdom samt definitionen av äldreboenden kan innebära något annat än vad vår definition på dessa begrepp är.

Förslag på vidare forskning

Författaren anser att det finns ett behov av vidare forskning efter genomförande av denna studie. Livskvaliteten för äldre personer med demens kan förbättras genom att införa arbetsterapeutiska interventioner i äldre personers liv där personal på särskilt boende används som en viktig resurs.

Slutsatser

De inkluderade studierna och de beskrivna arbetsterapeutiska interventionerna resulterade i en god påverkan på äldre personer med demenssjukdom i särskilda boenden. Interventionerna bidrog till en förbättring i olika delar av deltagarnas liv som är viktiga för upplevelsen av en

god livskvalitet. Flertal av de inkluderade studierna visade en förbättring i äldre personers delaktighet, kommunikation och engagemang samt en ökad upplevelse av lugn och välbefinnande (Zarit et al., 2021; Gustafsson et al.,2015; Coen et al., 2011; Sakamoto et al. 2013).

Majoriteten av studierna visade eller argumenterade för att interventionen bidrog till en förbättring i livskvalitet. Detta styrks bland annat av bedömningsinstrument som användes för mätning av deltagarnas olika upplevelser (Nordgren & Engström, 2014; Kumar et al. 2014; Sakamoto et al., 2013; Jayaratnam et al., 2008; Gustafsson et al.,2015).

Två av studierna som beskrev aktivitetsbaserad intervention och kognitiv stimuleringsterapi visade även en förbättring i kognition och fysisk funktion samtidigt som livskvaliteten förblev opåverkad (Streater et al., 2016; Liang et al., 2012).

Studierna styrker att arbetsterapeutiska interventioner kan hjälpa till att öka möjligheten till delaktighet och engagemang i vardagliga och meningsfulla aktiviteter som har en tydlig koppling till upplevelsen av livskvalitet och livsglädje.

Referenser

- Amanius-Björilin, G., Basun, H., Beck-Friis, B., Ekman S-L., Englund, E., Eriksdotter-Jönhagen, M., Gustafsson, L., Lannfelt, L., Nygård, L., Sparrig, Björkstén, K., Terzis, B., Wahlund, L-O. & Wimo, A. (2004). *Om demens*. Stockholm: Liber.
- Arksey, H., & O'Malley, L. (2005). Scoping Studies: Towards a Methodological Framework. *International Journal of Social Research Methodology: Theory & Practice*, 8(1), 19- 32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Biard, A., & Samson, S. (2015). Music and dementia. *Progress in Brain Research*, 217, 207- 235. [https://doi.org/10.1016/s0079-6123\(15\)00161-2](https://doi.org/10.1016/s0079-6123(15)00161-2)
- Bloomfield, J., & Fisher., M-J. (2019). Quantitative research design. *Journal of the Australasian Rehabilitation Nurses Association*, 22(2), 27-30.
- Bonato, S. (2018). *Searching the grey literature: a handbook for searching reports, working papers, and other unpublished research*. [Elektronisk resurs].
- Cella, F.D. (1994). Quality of life: concepts and definition. *J Pain Symptom Manage*, 9(3):186-92. doi: 10.1016/0885-3924(94)90129-5.
- Cheng S. T. (2016). Cognitive Reserve and the Prevention of Dementia: The Role of Physical and Cognitive Activities. *Current Psychiatry Reports*, 18(9), 85. <https://doi.org/10.1007/s11920-016-0721-2>
- Coen, R., F., Bronagh, F., Rigney, Edel., O'Conner, E., Fitzgerlad, L., Murray, C., Dunleavy, C., McDonlad, M., Deirdre D., Merriman N., & Edgeworth, J. (2011). Efficacy of cognitive stimulation therapy programme for people with dementia. *Ir J Psychol Med*. 28(3), 145-147. doi: 10.1017/S0790966700012131
- Egger, M., Zellweger-Zähner, T., Schneider, M., Junker, C., Lengeler, C., & Antes, G. (1997). Language bias in randomised controlled trials published in English and German. *350(9074)*, 326–9. doi: 10.1016/S0140-6736(97)02419-7
- Frennert, S., Gustafsson, C., & Frennert, S. (2021). *Hälso- och välfärdsteknik: vård i en föränderlig värld* (Upplaga 1:1). Studentlitteratur AB.
- Fisher, A. G. & Martella, A. (2019). *Powerful Practice – A Model for Authentic Occupational Therapy*. Colorado: Center for Innovative Solutions.

- Friberg, F. (2012). Att bidra till evidensbaserad omvårdnad med grund i analys av kvalitativ forskning. I: F. Friberg (Red.). *Dags för uppsats- vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (2:a rev. uppl.) Lund: Studentlitteratur AB.
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering analys och present*. Natur Kultur Akademisk.
- Gustafsson, C., Svanberg, C., & Mullersdorf, M. (2015). Using a Robotic Cat in Dementia Care A Pilot Study. *Journal of Gerontological Nursing*, 41(10), 46-56. DOI: 10.3928/00989134-20150806-44
- Gitlin, L. N. & Corcoran, M. (2000). Making home safer: Environmental adaptations for people with dementia. *Alzheimer Care Q*. 2000; 1(1), 50-58.
- Jayaratham, S., Khoo, A.K.L., & Basic, D. (2008). Comprehensive approach of donepezil and psychosocial interventions on cognitive function and quality of life for Alzheimer's disease: the Osaki-Tajiri Project. doi:10.1093/ageing/afn094
- Karolinska Institutet. (18 april 2023). Systematisk litteraturöversikt som examensarbete. <https://kib.ki.se/soka-vardera/systematiska-oversikter/systematisk-litteraturoversikt-som-examensarbete>
- Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Kumar, P., Tiwari, S. C., Goel, A., Sreenivas, V., Kumar, N., Tripathi, R. K., Gupta, V., & Dey, A. B. (2014). Novel occupational therapy interventions may improve quality of life in older adults with dementia. *International Archives of Medicine*, 20(7), 26. doi: 10.1186/1755-7682-7-26
- Levac, D., Colquhoun, H. & O'Brien, K.K. Scoping studies: advancing the methodology. *Implementation Sci* 5, 69 (2010). <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-69>
- Liang, C-K., Chou, M-Y., Chen, L-Y., Wang, K-Y., Lin, S-Y., Chen, L-K., Lin, Y-T., Liu, T-Y., & Loh, C-H. (2017). Delaying cognitive and physical decline through multidomain interventions for residents with mild-to-moderate dementia in dementia care units in Taiwan: A prospective cohort study. *Geriatrics Gerontology International*, 17(1), 36–43. doi: 10.1111/ggi.13035
- Logston, R.G., McCurry, S.M., & Teri, L. (2007). Evidence-Based Interventions to Improve Quality of Life for individuals with Dementia. *Alzheimers care today*, 8(4): 309–318.

- Munn, Z., Stern, C., Aromataris, E., Lockwood, C., & Jordan, Z. (2018). What kind of systematic review should I conduct? A proposed typology and guidance for systematic reviewers in the medical and health sciences. *BMC Med Res Methodol*, 18(1), 5.
- Nordgren, L., & Engström, G. (2014). Effects of dog-assisted intervention on behavioural and psychological symptoms of dementia. *Art & science*, 26(3), 31-8.
doi:10.7748/nop2014.03.26.3.31.e517
- Nygård, L. (2013). Vardagslivets aktiviteter, möjligheter och begränsningar. I H. Basun, M. Skog, L.-O. Wahllund, & H. Wijk (Red.), *Boken om demenssjukdomar* (s. 175–232). Stockholm: Liber.
- Pollock, D., Peters, M.D.J., Khalil, H., McInerney, P., Alexander, L., Tricco, A.C., Evans, C., Morales, E.B., Godfrey, C.M., Piper, D., Saran, A., Stern, C., & Munn, Z. (2023). Recommendations for the extraction, analysis, and presentation of results in scoping reviews. *JBI Evid Synth*, 21(3), 520–532. doi:10.11124/JBIES-22-00123.
- Regier, N. G., Hodgson, N. A., & Gitlin, L. N. (2016). Characteristics of activities for persons with dementia at the mild, moderate, and severe stages. *The Gerontologist*, 987- 997.
<https://doi.org/10.1093/geront/gnw133>
- Sakamoto, M., Ando, H., & Tsutou, A. (2013) Comparing the effects of different individualized music interventions för elderly individuals with severe dementia. *International Psychogeriatrics*, 25(5), 775-784. doi: 10.1017/S1041610212002256
- SBU. (u.å.). *Fel som kan förvränga studiens resultat*.
<https://www.sbu.se/sv/publikationer/nya-vetenskap-och-praxis/fel-som-kan-forvranga-studiens-resultat/>
- SBU. (u.å.). *SBU:s metod*. [Metodbok]. <https://www.sbu.se/metodbok?pub=48286>
- SBU. (24 februari 2023). *Vetenskapliga kunskapsluckor – otillräckligt utvärderade åtgärder och metoder*. <https://www.sbu.se/sv/publikationer/kunskapsluckor/>
- Streater, A., Spector, A., Aguirre, E., & Orrell, M. (2016). Cognitive stimulation therapy (CST) for people with dementia in practice: An observational study. *British Journal of Occupational Therapy*, 79(12), 762-767. doi: 10.1177/0308022616668358
- Suri, H. (2020). Ethical Considerations of Conducting Systematic Reviews in Educational Research. *Springer Link*. 41–54. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-658-27602-7_3
- Sverige arbetsterapeuter. (2014). *Arbetsterapi i primärvården*. [Broschyr].

https://www.arbetsterapeuterna.se/media/1452/arbetsterapi_primarvarden_webb_v2.pdf

Svenskt Demenscentrum. (2021, 7 december). Vad är demens? Hämtad 14 juni, 2023, från <https://demenscentrum.se/fakta-om-demens/vad-ar-demens>

Svenskt Demenscentrum, (2021, 15 januari). Sjukdomens faser. Hämtad 24 oktober, 2023, från <https://demenscentrum.se/fakta-om-demens/demenssjukdomar/alzheimers-sjukdom/sjukdomens-faser>

Sveriges kommuner och regioner. (2023, 30 juni). Särskilt boende för äldre (SÄBO). Hämtad 14 juni, 2023, från <https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/aldre/sarskiltboendealdre.28193.html>

Taylor, R.R., Falk, K., Thurban, C., Kielhofner G., & Falk, C. (2020). *Kielhofners Model of Human Occupation: teori och tillämpning* (Andra upplagan). Studentlitteratur.

Theofilou, P. (2013). Quality of Life: Definition and Measurement. *Europe's Journal of Psychology*, 9(1), 150–162, doi:10.5964/ejop.v9i1.337
<https://link.springer.com/article/10.1186/1477-7525-1-11>

UNCHR. (2020, 18 maj). *Older persons*. <https://emergency.unhcr.org/protection/persons-risk/older-persons>

Zarit, H.S., Chiusano, C., Harrison, S.A., Sewell, L., Krause, C., & Liu, Y. (2021). Rehabilitation of persons with dementia: using technology to improve participation. *Aging and Mental health*, 25(3), 543–550.
<https://doi.org/10.1080/13607863.2020.1711864>

Bilagor

Bilaga 1. Databasöversikt

Sökord, databas, inklusionskriterier, exklusionskriterier	Antal träffar	Valda abstrakt	Valda artiklar
Cinahl	17	8	1
<p>“Nursing homes or care homes or long term care or residential care or aged care facility” AND “Dementia or alzheimers” AND “Occupational therapy” or “Occupational therapist” or ”ot” AND “Interventions or strategies or best practices” AND “Quality of life”</p> <p>2008–2023</p> <p>Peer reviewed</p> <p>English</p> <p>Aged 65 and over</p>			
Pubmed	13	4	0
<p>“Nursing homes or care homes or long term care or residential care or aged care facility” AND “Dementia or alzheimers” AND “Occupational therapy” or “Occupational therapist” or” ot” AND “Interventions or strategies or best practices” AND “Quality of life”</p> <p>2008–2023</p> <p>Aged 65 and over</p> <p>English</p> <p>Swedish</p> <p>Free full text</p> <p>Full text</p>			

Medline	38	14	1
<p>“Nursing homes or care homes or long-term care or residential care or aged care facility” AND “Dementia or alzheimers” AND “Occupational therapy or Occupational therapist or ot” AND “Interventions or strategies or best practices” AND “Quality of life”</p> <p>2008–2023</p> <p>Aged 65 and over</p> <p>English Language</p>			
Scopus	73	14	2
<p>“Nursing homes or care homes or long term care or residential care or aged care facility” AND “Dementia or alzheimers” AND “Occupational therapy” or “Occupational therapist” or” ot” AND “Interventions or strategies or best practices” AND “Quality of life”</p> <p>2008–2022</p> <p>English</p> <p>Article</p> <p>Quality of life</p> <p>Dementia</p> <p>Occupational therapy</p> <p>Aged</p> <p>Activities of daily living</p> <p>Nursing home</p> <p>Occupational therapist</p>			

Google Scholar	99	19	5
"interventions" "quality of life" "occupational therapist" ""elderly" "dementia" "nursing homes" "occupational therapy" "dementia units" 2008-2023			
Sammanlagt	240	59	9

Bilaga 2. Artikelöversikt

Författare, (år), land, titel	Metod/design	Syfte	Deltagare	Åtgärder	Resultat
Liang (2017), Taiwan, Delaying cognitive and physical decline through multidomain interventions for residents with mild-to-moderate dementia in dementia care units in Taiwan: A prospective cohort study	En prospektiv kohortstudie	Att utveckla multidomäninterventioner för äldre med demens, och utvärdera effekten under 1-års uppföljning samt jämföra resultatet mellan Jia-Li Veteranhem och Minnesklinik.	65 år och äldre N= 147 Veteranhem= 61 Minnesklinik= 86	Pensionärerna intervjuades av en sjukgymnast och arbetsterapeut två gånger i veckan för ordination av sjukgymnastik och arbetsterapi och för upplägg av de dagliga aktivitetsprogrammen. Interventionerna var i form av dansterapi, musikterapi, konstterapi, sinnesterapi,	Resultatet visade tydlig minskningar i försämring av kognition och fysisk funktion för äldre med demens.

				trädgårdsterapi, fysisk aktivitetsterapi med mer.	
Gustafsson (2015), Sverige, Using a Robotic Cat in Dementia Care A Pilot Study	Mixad metod	Studien syftade till att utforska reaktioner hos äldre personer med demens på en interaktiv robotkatt och deras släktingars och professionella vårdgivares erfarenheter samt att mäta användbarheten för att utveckla demensvården med hjälp av robohusdjur.	65 och äldre N=18 n=4 äldre med demenssjukdom n=14 personal och anhöriga intervjuades	Interventionen delades in i 2 faser, fas A och B. Fas A var en 3-veckors inledandning. I fas B utfördes en 7-veckors long intervention som inkluderade aktiviteter kopplade till engagemang, social interaktion mellan deltagare och vårdgivare genom att klappa och hålla robotkatten och emotionell respons på JustoCat. Senare intervjuades även anhöriga och personal kring deras upplevelser av kattroboten.	Denna undersökning resulterade i bättre humör och ett förbättrat livskvalitet. Intervjuerna markerade det förbättrade livskvaliteten då undersökningen hade bidragit till en ökad interaktion, kommunikation och avslappning för personer med demens.
Zarit (2021), USA, Rehabilitation of persons with dementia: using technology to improve participation	Kvasiexperimentell design	Ökad delaktighet samt förbättrad fysisk förmåga	65 och äldre N=96	Deltagarna fick dagliga arbetsterapi och fysioterapisessioner med behandling TAU och iN2L. Där ingick bland annat visuell och auditiv stimuli såsom video, musik, spel och övningar.	Studien visade att iN2L-systemet främjar delaktighet på många olika sätt samt att måluppfyllelse och engagemang under behandlingens gång var signifikant högre för deltagare i iN2L-behandlingen än TAU.

<p>Streater (2016), England, Cognitive stimulation therapy (CST) for people with dementia in practice: An observational study</p>	<p>En prospektiv kohortstudie</p>	<p>Syftet med studien var att bedöma effekten av CST som en del av den vanliga vården för personer med demens.</p>	<p>65 och äldre N=89</p>	<p>Studien mätte kognition och livskvalitet för 89 personer med demens som bor på vårdhem och i samhället. Dessa personer fick kognitiv stimuleringsterapi och ett underhållsprogram som en del av sin vanliga vård. Arbetsterapeuter och vårdpersonal utgjorde personalen.</p>	<p>Ett parat prov T-test som är en statistisk teknik för jämförelse av två populationsmedelvärden visade en tydlig förbättring i kognition samtidigt som livskvaliteten förblev oförändrad.</p>
<p>Coen (2011), Irland, Efficacy of a cognitive stimulation therapy programme for people with dementia</p>	<p>Randomiserade kontrollerade studier</p>	<p>Syftet med studien var att fastställa huruvida CST är fördelaktigt för äldre personer med demenssjukdom i kognition och livskvalitet.</p>	<p>65 och äldre N=27, 14=CST patienter, 13=kontroll patienter</p>	<p>Deltagarna delades in i två grupper, CST-grupp och kontrollförhållande n-grupp. Efter mätningarna genomförde arbetsterapeuter två gruppmöten i veckan under en sjuveckorsperiod där deltagarna tog del av samtal, spel, musik och mer.</p>	<p>Programmet ansågs vara passande för individer med mild till måttlig demens. MMSE visade en tydlig förbättring samt QoL-AD, med ökat intresse, kommunikation och förbättrat humör bland deltagarna.</p>
<p>Jayaratman (2008), Australien, Comprehensive approach of donepezil and psychosocial interventions on cognitive function and quality of life for Alzheimer's disease: the Osaki-Tajiri Project</p>	<p>Randomiserad kontrollerad studie</p>	<p>Studien syftade till att undersöka om ett reminiscensprogram leder till högre nivåer av psykosocialt välbefinnande vid demens.</p>	<p>65 och äldre N=28</p>	<p>Intervention i form av medicinering i samverkan med arbetsterapeutiska insatser där två grupper där två grupper jämfördes. Ena gruppen fick enbart medicinen Donepezil och andra gruppen fick Donepezil</p>	<p>Ingen effekt för kognitiv funktion i psykosocial intervention men god effekt på livskvalitet vid arbetsterapeutisk intervention i samverkan</p>

				tillsammans med psykosocial intervention som kunde bestå utav traditionella japanska blomsterarrangemang, matlagning samt utförande av gammal japansk kalligrafi.	med donepezil.
Sakamoto (2013), Japan, Comparing the effects of different individualized music interventions for elderly individuals with severe dementia	Tvårsnittsstudie	Att undersöka om musikterapi har en positiv påverkan på äldre personer med demens samt jämföra ingen musik, passiv och interaktiv musikterapi.	65 och äldre N=39	Äldre personer med demens delades in i tre grupper varav en grupp behandlades utan musik, en grupp utsattes för passiv musikterapi och en grupp behandlades med interaktiv musikterapi.	Musikinterventionen medför en sänkning av stressnivåer samt kognitiv bland äldre med demenssjukdom.
Nordgren (2014), Sverige, Effects of dog-assisted intervention on behavioural and psychological symptoms of dementia	Kvasi-experimentell forskningsdesign	Genomföra en utvärdering av vilken påverkan en hundassistans intervention har på beteendet och psykologiska symptom hos äldre personer med demenssjukdom på särskilda boenden.	65 och äldre N= 33, interventionsgrupp= 20, kontrollgrupp = 13	Interventionen bestod av tio möten, en till två gånger i veckan under där hundassistenten tillsammans med hunden besökte äldre personer med demens på särskilda boenden och genomförde ett program förberett av en arbetsterapeut.	Författaren uppger att inga tydliga slutsatser kan dras men uppger att interventionen kan förbättra livskvaliteten genom fler sociala interaktioner, delaktighet och välbefinnande som interventionen medför. Hundassisterad intervention kan även framföras som ett alternativ till medicinsk behandling.

<p>Kumar (2014), Indien, Novel occupational therapy interventions may improve quality of life in older adults with dementia</p>	<p>Randomiserad kontrollerad studie</p>	<p>Syftet med studien är att undersöka och utvärdera hur ett nytt arbetsterapiprogram kan förbättra livskvaliteten hos patienter med demens.</p>	<p>60 och äldre N=77</p>	<p>Kontrollgrupp och interventionsgrupp jämfördes. Ena gruppen fick enbart medicinering och den andra fick medicinbehandling i samband med det nya arbetsterapiprogrammet som pågick under fem veckor.</p>	<p>Det nya programmet kunde öka fysiska och psykiska välbefinnandet och därmed förbättra livskvaliteten hos äldre med demenssjukdom.</p>
---	---	--	------------------------------	--	--